

994

Návrh

poslanců Bohuslava Sobotky, Ondřeje Lišky, Pavla Kováčka,
Věry Jakubkové a Jeronýma Tejce

na vydání

zákona

**o lobbingu a o změně některých souvisejících zákonů
(zákon o lobbingu)**

Z Á K O N

ze dne2009

o lobbingu a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o lobbingu)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ Lobbing

Základní ustanovení

§ 1

(1) Tento zákon upravuje podmínky výkonu lobbingu, práva a povinnosti lobbisty a působnost orgánů veřejné moci týkající se lobbingu.

(2) Tento zákon se vztahuje na lobbing týkající se přípravy, projednávání a schvalování návrhů obecně závazných právních předpisů (dále jen „návrh předpisu“) a přípravy, projednávání a schvalování dokumentů plánovací, koncepční a strategické povahy (dále jen „dokument“) v působnosti orgánů veřejné moci.

§ 2

(1) Lobbing je činnost, jejímž předmětem je

- a) lobbistický kontakt nebo
- b) pomoc k uskutečnění lobbistického kontaktu, zejména organizování a koordinování lobbistických kontaktů.

(2) Lobbistickým kontaktem je komunikace, včetně jednostranné komunikace, jejímž cílem je ovlivnit rozhodování orgánů veřejné moci nebo proces, který rozhodování předchází, a dosáhnout vypracování, předložení, projednání, schválení, změny nebo doplnění návrhu předpisu nebo dokumentu.

(3) Za lobbistický kontakt se nepovažuje

- a) komunikace mezi veřejnými funkcionáři, orgány veřejné moci a jejich zaměstnanci,
- b) komunikace na jednání orgánů veřejné moci, včetně jednání v orgánech komor Parlamentu a v orgánech zastupitelstev obcí a krajů,
- c) komunikace na jednání orgánů politických stran a politických hnutí,
- d) komunikace prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků,
- e) komunikace při výkonu shromažďovacího práva¹⁾ nebo komunikace při stávce,

¹⁾ Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů.

f) uplatnění připomínky k návrhu předpisu nebo dokumentu během připomínkového řízení a komunikace týkající se takové připomínky v souladu s předpisy upravujícími připomínkové řízení,

g) podání stížností²⁾ nebo petice³⁾,

h) žádost o poskytnutí informace podle zvláštního zákona⁴⁾,

i) komunikace uskutečněná na jednání poradního orgánu vlády.

(4) Veřejným funkcionářem se pro účely tohoto zákona rozumí

a) poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen „poslanec“),

b) senátor Senátu Parlamentu České republiky (dále jen „senátor“),

c) člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního orgánu státní správy, v jehož čele není člen vlády,

d) předseda a inspektor Úřadu pro ochranu osobních údajů,

e) předseda Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví,

f) člen Rady Českého telekomunikačního úřadu,

g) člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání,

h) náměstek člena vlády a náměstek vedoucího Úřadu vlády,

i) hejtman a uvolněný člen rady kraje,

j) primátor a uvolněný člen rady statutárního města,

k) ředitel krajského úřadu a tajemník magistrátu statutárního města.

(5) Lobbistou je osoba, která soustavně vykonává lobbying. Pokud osoba uskutečnila v rámci jednoho kalendářního čtvrtletí více než tři lobbistické kontakty, platí, že soustavně vykonává lobbying.

(6) Spřízněnou osobou je pro účely tohoto zákona

a) osoba blízká⁵⁾ lobbované osoby nebo

b) právnická osoba, včetně politické strany nebo politického hnutí, v nichž je lobbovaná osoba nebo její osoba blízká členem, společníkem, akcionářem nebo v jejichž orgánech je členem.

(7) Klientem je pro účely tohoto zákona osoba, v jejíž prospěch nebo na jejíž žádost lobbista vykonává lobbying; pokud lobbista vykonává lobbying z vlastní iniciativy nebo ve svůj prospěch, je klientem tento lobbista.

§ 3

Osoba, která vykoná lobbistický kontakt, je povinna před jeho vykonáním oznámit lobbované osobě, že jde o lobbistický kontakt a kdo je klientem. Pokud o to lobbovaná osoba požádá, je osoba, která vykoná lobbistický kontakt, povinna tyto skutečnosti potvrdit písemně.

Seznam lobbistů a práva a povinnosti lobbistů

§ 4

²⁾ Např. § 175 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním.

⁴⁾ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ § 116 občanského zákoníku.

(1) Seznam lobbistů vede Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“). Ministerstvo zveřejňuje seznam lobbistů způsobem umožňujícím dálkový přístup. Ministerstvo dále zveřejní způsobem podle věty druhé elektronickou adresu, na niž se zasílají návrhy podle odstavce 2 a informace podle § 5 odst. 4.

(2) Lobbista je povinen se do deseti kalendářních dnů ode dne, kdy poprvé vykoná lobbying, zaregistrovat do seznamu lobbistů; zároveň s písemným návrhem na registraci zašle ministerstvu kopii návrhu elektronickou formou.

(3) Obsahem návrhu podle odstavce 2 je jméno, příjmení a místo trvalého pobytu lobbisty, jde-li o podnikající osobu, pak dále obchodní firma nebo název, právní forma, sídlo a identifikační číslo lobbisty, a pokud jde o právnickou osobu, dále jméno, příjmení a místo trvalého pobytu statutárního orgánu nebo členů statutárního orgánu. Obsahem návrhu podle odstavce 2 je dále jméno a příjmení fyzické osoby, která je s lobbistou v pracovním poměru, obdobném pracovněprávním vztahu nebo jiném právním vztahu, na základě kterého bude jménem lobbisty vykonávat lobbistický kontakt. Návrh podle odstavce 2 dále obsahuje údaj o členství v organizacích lobbistů, pokud takové členství existuje.

(4) Lobbista může v návrhu na registraci uvést též informace o tom, ve kterých věcech vykonává nebo plánuje vykonávat lobbying, dále informace o tom, zda vykonává nebo plánuje vykonávat lobbying na úrovni rozhodování vlády, Parlamentu, ústředních orgánů státní správy nebo orgánů obecní či krajské samosprávy, jakož i internetovou adresu, kterou používá k uveřejňování informací o své činnosti.

(5) Obsahuje-li návrh na registraci náležitosti podle odstavců 2 a 3, ministerstvo lobbistu zapíše do seznamu lobbistů a doručí mu potvrzení o zapsání do seznamu lobbistů.

(6) Pokud návrh na registraci neobsahuje náležitosti podle odstavců 2 a 3, ministerstvo písemně vyzve lobbistu, aby návrh na registraci ve lhůtě deseti pracovních dnů ode dne doručení výzvy doplnil. Pokud lobbista nedoplní návrh na registraci ve lhůtě podle věty první, ministerstvo lobbistu nezapíše do seznamu lobbistů; o nezapsání do seznamu lobbistů lobbistu písemně vyrozumí s uvedením důvodů.

(7) V seznamu lobbistů se uvedou

- a) identifikační údaje lobbisty v rozsahu podle odstavce 3 a informace podle odstavce 4, pokud je lobbista uvedl, a
- b) u každého lobbisty informace o sankcích uložených v souvislosti s výkonem lobbyingu.

(8) Lobbista je povinen oznámit ministerstvu změny skutečností a údajů podle odstavce 3 do čtrnácti dnů ode dne, kdy ke změně došlo.

§ 5

(1) Lobbista zapsaný v seznamu lobbistů má právo na vstup do objektů komor Parlamentu v souladu s pravidly stanovenými usnesením komory Parlamentu. Obdobná práva má lobbista, i pokud jde o vstup do objektů krajů, obcí nebo městských částí, kde probíhají veřejná jednání jejich orgánů.

(2) Lobbista má právo účastnit se veřejných schůzí výborů, komisí a podvýborů obou komor Parlamentu a výborů zastupitelstev krajů, obcí a městských částí za stejných podmínek jako zástupci hromadných sdělovacích prostředků. Lobbista má právo vystoupit s časově předem ohraničeným příspěvkem na jednání výboru, podvýboru nebo komise obou komor Parlamentu nebo výborů kraje, obce nebo městské části, navrhne-li to některý z členů těchto orgánů.

(3) Lobbista má právo požadovat, aby jeho stanovisko bylo věcně příslušným orgánem veřejné moci zveřejněno odkazem z internetových stránek orgánu veřejné moci; orgán veřejné moci je oprávněn požadovat úhradu nákladů.

(4) Lobbista zapsaný v seznamu lobbistů je povinen ministerstvu, v případě lobbistických kontaktů s poslanci mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny a v případě lobbistických kontaktů se senátory mandátovému a imunitnímu výboru Senátu, oznamovat pravidelně, písemně i elektronickou formou, vždy do posledního dne kalendářního čtvrtletí za předcházející čtvrtletí seznam lobbistických kontaktů s uvedením

- a) doby a způsobu jejich uskutečnění,
- b) orgánu, v němž působí veřejný funkcionář nebo jehož zaměstnancem je osoba, u nichž uskutečnil lobbistický kontakt,
- c) jména a příjmení veřejného funkcionáře, pokud se lobbistický kontakt uskutečnil s veřejným funkcionářem,
- d) návrhu předpisu nebo dokumentu, kterého se lobbistický kontakt týkal,
- e) seznamu klientů, v jejichž prospěch nebo na jejichž žádost byl lobbistický kontakt uskutečněn.

(5) Ministerstvo, mandátový a imunitní výbor Poslanecké sněmovny a mandátový a imunitní výbor Senátu zveřejní u každého lobbisty způsobem podle § 4 odst. 1 informace předkládané podle odstavce 4 do patnácti dnů ode dne, do kterého měly být lobbistou oznámeny, případně do patnácti dnů ode dne, kdy byly oznámeny opožděně.

(6) Oznámení podle odstavce 4 se podávají na formuláři, jehož strukturu a formát stanoví Ministerstvo vnitra vyhláškou.

§ 6

Povinnosti veřejných funkcionářů

(1) Veřejný funkcionář nesmí vykonávat lobbying, nesmí být s lobbistou v pracovním poměru, obdobném pracovněprávním vztahu nebo jiném právním vztahu, na základě kterého by byl povinen postupovat podle pokynů lobbisty, jednat jeho jménem nebo vykonávat jinou činnost pro lobbistu za odměnu pro sebe nebo spřízněnou osobu. Veřejný funkcionář nesmí přijmout nebo dát si zprostředkovat nebo slíbit od lobbisty jakoukoli výhodu, a to ani po skončení své funkce, ani uzavřít s ním smlouvu o půjčce, o úvěru nebo obdobný právní vztah, způsobilý zastřít poskytnutí výhody.

(2) Veřejní funkcionáři oznamují ministerstvu, poslanci však mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny a senátoři mandátovému a imunitnímu výboru Senátu, do patnáctého dne následujícího měsíce za předcházející čtvrtletí písemně i elektronickou formou svůj pracovní program.

(3) Pracovním programem se pro účely tohoto zákona rozumí časový rozvrh pracovních schůzek, na nichž došlo k osobnímu lobbistickému kontaktu, s uvedením jména lobbisty a klienta, místa a data schůzky a s uvedením předpisu, dokumentu nebo jiné věci, jíž se schůzka týkala. Povinnost zveřejnit informace o pracovní schůzce se nevztahuje na informace, které se podle zvláštního zákona nezpřístupňují.⁶⁾

(4) Oznámení podle odstavce 2 se podávají na formuláři, jehož strukturu a formát stanoví Ministerstvo vnitra vyhláškou.

(5) Ministerstvo, mandátový a imunitní výbor Poslanecké sněmovny a mandátový a imunitní výbor Senátu zveřejní oznámení podle odstavce 2 způsobem podle § 4 odst. 1 věty druhé do patnácti dnů ode dne, kdy mu bylo oznámení doručeno.

Sankce

§ 7

- (1) Lobbista se dopustí přestupku, pokud
- a) nesplnil povinnost podle § 4 odst. 2,
 - b) porušil povinnost podle § 4 odst. 8,
 - c) neuvedl nebo nezveřejnil ve stanovené lhůtě údaje podle § 5 odst. 4 nebo uvedl zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje nebo
 - d) porušil zákaz podle § 6 odst. 1.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč nebo zákaz činnosti do 5 let.

(3) Při stanovení výše pokuty se přihlíží k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu a okolnostem jeho spáchání, k významu a rozsahu jeho následků, době trvání protiprávního jednání a ke skutečnosti, zda se odpovědná osoba přičinila o odstranění nebo zmírnění škodlivých následků.

(4) Přestupky podle odstavce 1 projednává v přenesené působnosti obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jejímž územním obvodu má lobbista trvalý pobyt. V řízení se postupuje podle zákona o přestupcích⁷⁾ s výjimkou jeho § 84 až 87, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(5) Pokuty uložené za přestupky podle odstavce 1 vybírá a vymáhá orgán, který je uložil; příjem z pokut je příjmem rozpočtu obce, jejíž orgán pokutu uložil.

(6) Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci.

(7) O uložených sankcích informuje orgán, který sankci uložil, ministerstvo.

§ 8

⁶⁾ § 7 až 12 zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

(1) Každý má právo písemně sdělit ministerstvu, popřípadě mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny nebo mandátovému a imunitnímu výboru Senátu, skutečnosti, které nasvědčují o nepravdivosti nebo neúplnosti údajů uvedených v seznamu lobbistů a ve zveřejněných oznámeních lobbistů a veřejných funkcionářů; sdělení lze podat též v elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě. Orgán podle věty první do 30 dnů ode dne obdržení sdělení písemně oznámí tomu, kdo sdělení podal, jak bylo s jeho sdělením naloženo; bylo-li sdělení učiněno v elektronické podobě, lze odpovědět též tímto způsobem.

(2) Ministerstvo, mandátový a imunitní výbor Poslanecké sněmovny nebo mandátový a imunitní výbor Senátu, pokud se z dostupných informací dozví, že se lobbista nebo veřejný funkcionář dopustil jednání, které má znaky přestupku, oznámí takovou skutečnost bezodkladně příslušnému orgánu, který je oprávněn přestupek projednat.

(3) Ministerstvo zveřejní v seznamu lobbistů uloženou sankci s informací, za porušení jaké povinnosti byla uložena. Ze zveřejnění podle věty první musí být zřejmé, kterého lobbisty se uložená sankce týká.

ČÁST DRUHÁ **Změna zákona o střetu zájmů**

§ 9

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění zákona č. 216/2008 Sb., zákona č. 158/2009 Sb. a zákona č. 281/2009 Sb., se mění takto:

1. § 5 odst. 2 zní:

„(2) Veřejnému funkcionáři uvedenému v § 2 odst. 1 písm. l) a m), který působí v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj nebo obec nebo jimi ovládaná osoba má podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna.“

2. V § 9 se doplňuje odstavce 3, který zní:

„(3) Oznámení podle odstavce 1 je o svých činnostech povinen učinit nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku obdobně asistent poslance nebo senátora.“

3. V § 23 odst. 1 se tečka na konci nahrazuje čárkou a doplňují se písm. e) až h), která včetně poznámky pod čarou č. 9a znějí:

„e) nezveřejnil ve stanovené lhůtě pracovní program podle zvláštních předpisů o lobbingu^{9a)} nebo v něm uvedl zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje,

f) vykonává lobbing podle zvláštních předpisů o lobbingu^{9a)},

g) je s lobbistou v pracovním poměru, obdobném pracovněprávním vztahu nebo jiném právním vztahu, na základě kterého by byl povinen postupovat podle pokynů lobbisty, jednat jeho jménem nebo vykonávat jinou činnost pro lobbistu za odměnu pro sebe nebo spřízněnou osobu podle zvláštních předpisů o lobbingu^{9a)},

h) vykonává činnost pro lobbistu za odměnu pro sebe nebo spřízněnou osobu podle zvláštních předpisů o lobbingu nebo přijme nebo si dá zprostředkovat nebo slíbit od lobbisty jakoukoli výhodu, byť i po skončení své funkce, nebo uzavře s lobbistou smlouvu o půjčce, o úvěru nebo obdobný právní vztah, způsobilý zastržit poskytnutí výhody.^{9a)}

^{9a)} Zákon č. .../2009 Sb., o lobbingu a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o lobbingu).“.

Přechodné ustanovení

§ 10

Asistent poslance nebo senátora učiní oznámení podle § 9 odst. 3 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění tohoto zákona, poprvé za rok 2010.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

§ 11

Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb., zákona č. 39/2001 Sb., zákona č. 78/2002 Sb., zákona č. 192/2002 Sb., zákona č. 282/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 482/2004 Sb., zákona č. 167/2005 Sb., zákona č. 205/2006 Sb., zákona č. 573/2006 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 162/2009 Sb. a zákona č. 402/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 86 se na konci odstavce 3 doplňuje věta: „Pokud se na přípravě návrhu zákona podílely i jiné osoby než navrhovatel, obsahuje důvodová zpráva též seznam těchto osob, který obsahuje jméno a příjmení osoby a obchodní firmu nebo název a právní formu právnických osob, u nichž je osoba zaměstnána, jejichž je společníkem nebo v jejichž orgánech působí.“.

2. V § 94 se na konci odstavce 1 doplňuje věta: „Pozměňovací návrh musí být odůvodněn a musí obsahovat náležitosti návrhu zákona podle § 86 odst. 3, věty čtvrté.“.

ČÁST ČTVRTÁ

Účinnost

§ 12

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2010.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Lobbing, neboli působení na představitele státní moci s cílem ovlivnit jejich rozhodování, je v České republice každodenní praxí. Sám o sobě je legitimní participací občanů na rozhodování státních orgánů, může však s sebou nést rizika korupce a klientelismu. Lobbing dosud není českým právem regulován, což tato rizika zvyšuje. Naproti tomu v řadě zemí, např. v USA, Kanadě či Polsku, regulován je, a to i na úrovni zákona (srov. studii Parlamentního institutu č. 1181 Úprava činnosti lobbistů ve vybraných státech).

Cílem navrhované právní úpravy je zakotvit právní regulaci lobbingu, práva a povinnosti lobbistů a veřejných funkcionářů, a zabezpečit tak transparentnost lobbingových aktivit. Návrh zákona je s určitými úpravami převzat z vládního návrhu zákona o lobbingu, který byl jako tisk 1212 předložen v roce 2005 v Národní radě Slovenské republiky. Slovenská vláda návrh připravila na základě úpravy platné v USA a konzultací s podnikateli v oblasti lobbingu.

Návrh zákona definuje lobbing a stanovuje lobbistům, tedy osobám, které se snaží ovlivňovat rozhodování státních orgánů soustavně, povinnost registrovat se ve zvláštním seznamu vedeném Ministerstvem vnitra. Registrovaní lobbisté budou mít zaručen vstup do objektů Parlamentu a krajských a obecních zastupitelstev, budou moci vystoupit na jednání orgánu komory Parlamentu a krajských a obecních zastupitelstev, navrhne-li to člen orgánu, a bude moci požadovat, aby orgán veřejné moci na internetové stránce odkazoval na jeho stanovisko. Veřejní funkcionáři budou povinni evidovat své kontakty s lobbisty a tuto evidenci čtvrtletně předkládat Ministerstvu vnitra (poslanci a senátoři však mandátovému a imunitnímu výboru své komory Parlamentu, protože z hlediska dělby moci není vhodné, aby v jejich případě vedl evidenci jejich kontaktů orgán výkonné moci), které ji zveřejní. I lobbisté budou povinni takto evidovat a oznamovat své lobbistické kontakty. Za porušování povinností lobbistou hrozí pokuty a zákaz činnosti od pověřeného obecního úřadu, za porušování povinností veřejných funkcionářů hrozí pokuty podle zákona o střetu zájmů.

Navrhovaný zákon se snaží i dalšími souvisejícími změnami zákona o střetu zájmů a zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny zvýšit transparentnost legislativního procesu. Návrhy zákonů předkládané v Poslanecké sněmovně jsou začasť vypracovávány osobami stojícími mimo vládu a Parlament a mohou být v určitých případech též výsledkem lobbistických zájmů. Platná právní úprava spojuje s podáním návrhu zákona povinnost přiložit též důvodovou zprávu, avšak zájmy stojící za návrhem zákona mohou zůstat netransparentní. Pozměňovací návrhy podávané v Poslanecké sněmovně i v Senátu vůbec nemusí být odůvodňovány. Navrhuje se zakotvit povinnost uvést v důvodové zprávě, kdo se na přípravě legislativní předlohy podílel a u koho jsou tyto osoby zaměstnány, případně v jakých právnických osobách působí. Tato povinnost se nebude vztahovat na členy vlády, úředníky ministerstev a zaměstnance Kanceláře Poslanecké sněmovny a Kanceláře Senátu. Dále se navrhuje zakotvit povinnost odůvodňovat pozměňovací návrhy v Poslanecké sněmovně i v Senátu a i u nich uvádět seznam osob, které se na přípravě návrhu podílely. Vzhledem k tomu, že novela zákona o jednacím řádu Senátu podléhá režimu podle čl. 40 Ústavy, je tato část vyčleněna do zvláštního návrhu zákona.

Skrutým lobbismem může být též činnost asistentů poslanců a senátorů. Pro zvýšení transparentnosti jejich činnosti se navrhuje, aby i asistent poslance a senátora byl povinen do 30. června následujícího roku podle § 9 zákona o střetu zájmů přesně, úplně a pravdivě písemně oznámit, že a) podniká nebo provozuje jinou samostatnou výdělečnou činnost, a předmět, způsob a místo výkonu podnikání nebo této činnosti, b) je společníkem nebo členem právnické osoby, provozující podnikatelskou činnost, a o jakou podnikající právnickou osobu jde, c) je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu, členem řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, a o jakou podnikající právnickou osobu jde, d) vykonává činnost v pracovněprávním nebo obdobném vztahu nebo ve služebním poměru, nejde-li o vztah nebo poměr, v němž působí jako veřejný funkcionář. Takto navrhovaná norma je vědomě *lex imperfecta*, neobsahuje tedy sankci; předpokládá se ale, že poslanec či senátor, jehož asistenti taková oznámení neučiní nebo učiní oznámení nepravdivá či neúplná, stane pod silným veřejným tlakem, a může spolupráci s asistentem ukončit.

Dalším návrhem, souvisejícím s podstatou a účelem podaného návrhu zákona, tedy s regulací vztahu volených funkcionářů a soukromých osob při rozhodování o věcech veřejných, navrhovatel reaguje na obcházení § 5 odst. 2 zákona o střetu zájmů. Podle tohoto ustanovení vyjmenovaným komunálním a regionálním politikům, kteří zastupují kraj nebo obec v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj nebo obec má podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna. Sdělovací prostředky (např. MF DNES, vydání pro Prahu, 10. 6. 2009, str. C1 a C2) informují o obcházení tohoto ustanovení jednak tím, že veřejní funkcionáři formálně nezastupují v orgánech právnické osoby obec, nýbrž jinou (obcí ovládanou) osobu, jednak tím, že působí v orgánech osob, v nichž nemá podíl obec nebo kraj, ale osoba krajem nebo obcí ovládaná. Změněný text má těmto praktikám zabránit.

Navrhovaný zákon je v souladu s ústavním pořádkem ČR i s mezinárodními smlouvami. Neodporuje rovněž právu Evropské unie, neboť regulace lobbingu na úrovni členského státu je plně v kompetenci členského státu.

Navrhovaný zákon představuje následující náklady k tíži státního rozpočtu: a) navýšení administrativních nákladů Ministerstva vnitra v souvislosti s vedením seznamu lobbistů, b) nevýznamné navýšení nákladů na provoz Poslanecké sněmovny, spojené se zvýšením požadavků na návrhy zákonů a pozměňovací návrhy. Na rozpočty krajů a obcí nebude mít navrhovaný zákon dopad. Návrh dopadá na podnikatelské prostředí v ČR tím, že zavádí regulaci lobbingu. Administrativní zátěž lobbistů podle navrhovaného zákona je však nevýznamná a plně odůvodněná intenzivním veřejným zájmem na transparentnosti rozhodování orgánů veřejné moci. Návrh nemá vliv na rovnost mužů a žen.

Zvláštní část

K § 1:

V § 1 se stanovuje předmět úpravy; zákon se bude vztahovat na lobbying ve vztahu k návrhům předpisů a dokumentů plánovací, koncepční a strategické povahy.

K § 2:

V § 2 jsou definice pojmů, včetně klíčových pojmů lobbingu a lobbistického kontaktu, které jsou pozitivně i negativně vymezeny. Dále jsou zvláště definováni veřejní funkcionáři a spřízněné osoby, včetně politických stran. Definice veřejných funkcionářů je užší než v zákonu o střetu zájmů, protože není účelné, aby povinnosti podle § 6 dopadaly na všechny veřejné funkcionáře podle zákona o střetu zájmů.

Lobbistou se rozumí osoba, která vykonává lobbying soustavně; tento pojem není v zákoně beze zbytku definován, pojmu „soustavně“ však obdobně používá i obchodní

zákoník a živnostenský zákon. Je však uvedena nevyvratitelná domněnka, že od čtyř lobbistických kontaktů za čtvrtletí se stává osoba, která kontakty učiní, lobbistou.

K § 3

V § 3 je stanovena povinnost každého, nejen registrovaného lobbisty, potvrdit lobbované osobě, na požádání též písemně, že jde o lobbistický kontakt a v čím zájmu je činěn. Tyto údaje pak veřejný funkcionář podle § 6 odst. 2 a 3 eviduje a čtvrtletně oznamuje Ministerstvu vnitra (poslanci a senátoři mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny nebo Senátu).

K § 4

V § 4 se zřizuje seznam lobbistů a stanovuje se povinnost lobbistů registrovat se v seznamu. Navrhuje se zřídit seznam lobbistů, vedený Ministerstvem vnitra. Slovenský návrh počítal zde s působností kanceláře Národní rady (parlamentu), avšak Ministerstvo vnitra, registrující například občanská sdružení či politické strany, má lepší předpoklady pro výkon této působnosti. Nejedná se o porušení dělby moci, Ministerstvo vnitra je orgánem, do jehož kompetence zpravidla náleží vedení takových registrů (srov. registr občanských sdružení, politických stran nebo základní registry podle zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech). Ministerstvo je povinno veškeré shromažďované údaje zveřejňovat, nedochází tedy k nebezpečné informační asymetrii ve prospěch Ministerstva vnitra. Lobbista bude povinen informovat o svých lobbistických kontaktech; tyto informace, jakož i celý seznam, budou veřejně přístupné na internetu.

K § 5:

V § 5 jsou stanovena práva a povinnosti lobbisty. Registrovaní lobbisté budou mít zaručen vstup do objektů Parlamentu a krajských a obecních zastupitelstev, budou moci vystoupit na jednání orgánu komory Parlamentu a krajských a obecních zastupitelstev, navrhne-li to člen orgánu, a budou moci požadovat, aby orgán veřejné moci na internetové stránce odkazoval na jejich stanovisko. Lobbista bude povinen čtvrtletně informovat o svých lobbistických kontaktech.

K § 6:

V § 6 odst. 1 se dalekosáhle zakazuje lobbying veřejných funkcionářů. V § 6 odst. 2 se dále ukládá veřejným funkcionářům povinnost zveřejňovat pracovní program, opět v zájmu transparency rozhodování o věcech veřejného zájmu.

K § 7 a 8:

Tato ustanovení upravují sankce za závažná porušení tohoto zákona. Vyjmenovaná porušení zákona jsou přestupkem, o kterém bude po vzoru zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, rozhodovat pověřený obecní úřad v místě trvalého pobytu lobbisty. Pověřený obecní úřad zahájí přestupkové řízení z podnětu Ministerstva vnitra, které zjistí porušení zákona porovnáním informací, které podávají lobbisté a veřejní funkcionáři, případně na základě sdělení podezřelých skutečností; toto sdělení může učinit kdokoli. Ministerstvo zveřejní uložené sankce v seznamu lobbistů.

K § 9

K bodu 1:

Podle tohoto ustanovení vyjmenovaným komunálním a regionálním politikům, kteří zastupují kraj nebo obec v řídicích, dozorcích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj nebo obec má podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto

činnost odměna, toto pravidlo je však obcházeno, jednak tím, že tito veřejní činitelé formálně nezastupují v orgánech právnické osoby obec, nýbrž jinou (obcí ovládanou) osobu, jednak tím, že působí v orgánech osob, v nichž nemá podíl obec nebo kraj, ale osoba krajem nebo obcí ovládaná.

Změněný text má těmto praktikám zabránit: 1.) Obrat „zastupuje kraj nebo obec v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech“ je nahrazen prostým „působí v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech“; nebude tedy důležité, zda uvolněný zastupitel nebo jiný funkcionář přímo obec nebo kraj zastupuje, ale bude postačovat, že je členem orgánu právnické osoby, v níž má obec nebo kraj přímo či nepřímo podíl. Za takové členství nebude moci pobírat odměnu, což bylo účelem zákona. 2.) Po vzoru § 5 odst. 1 zákona o střetu zájmů, který se týká státu, se bude zákaz pobírat odměnu vztahovat na členství v orgánech nejen osob, v nichž kraj nebo obec má podíl nebo hlasovací práva, nýbrž i osob, v nichž má podíl nebo hlasovací práva osoba ovládaná obcí nebo krajem. Ovládanou osobu definuje legislativní zkratka v § 66a odst. 2 obchodního zákoníku: „Ovládající osobou je osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku jiné osoby (dále jen „ovládaná osoba“).“.

K bodu 2:

Navrhuje se, aby i asistent poslance a senátora byl povinen do 30. června následujícího roku podle § 9 zákona o střetu zájmů přesně, úplně a pravdivě písemně oznámit, že a) podniká nebo provozuje jinou samostatnou výdělečnou činnost, a předmět, způsob a místo výkonu podnikání nebo této činnosti, b) je společníkem nebo členem právnické osoby, provozující podnikatelskou činnost, a o jakou podnikající právnickou osobu jde, c) je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu, členem řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, a o jakou podnikající právnickou osobu jde, d) vykonává činnost v pracovněprávním nebo obdobném vztahu nebo ve služebním poměru, nejde-li o vztah nebo poměr, v němž působí jako veřejný funkcionář. Takto navrhovaná norma je vědomě *lex imperfecta*, neobsahuje tedy sankci; předpokládá se ale, že poslanec nebo senátor, jehož asistenti taková oznámení neučiní nebo učiní oznámení nepravdivá či neúplná, stane pod silným veřejným tlakem, a případně spolupráci s asistentem ukončí. Podle přechodného ustanovení poprvé učiní asistent takové oznámení za rok 2010 do 30. 6. 2011.

K bodu 3:

Novelou § 23 zákona o střetu zájmů se sankcionuje porušení povinností podle § 6 odst. 1 a 2 návrhu zákona veřejným funkcionářem; může mu být uložena pokuta do 50 000 Kč podle zákona o střetu zájmů.

K § 10:

Jde o přechodné ustanovení ke změně zákona o střetu zájmů související s § 9 bodem 2.

K § 11:

Navrhuje se zakotvit povinnost uvést v důvodové zprávě, kdo se na přípravě návrhu zákona podílel a u koho jsou tyto osoby zaměstnány, případně v jakých právnických osobách působí. Tato povinnost se nevztahuje na členy vlády, úředníky ministerstev a zaměstnance Kanceláře Poslanecké sněmovny a Kanceláře Senátu. Dále se navrhuje zakotvit povinnost odůvodňovat pozměňovací návrhy v Poslanecké sněmovně a i u nich uvádět seznam osob, které se na přípravě návrhu podílely. Vzhledem k tomu, že novela zákona o jednacím řádu Senátu podléhá režimu podle čl. 40 Ústavy, je tato úprava obsahem zvláštního návrhu zákona.

K § 12:

Návrh zákona počítá s poměrně dlouhou legisvakancí v délce několika měsíců.

V Praze dne 9. prosince 2009

Bohuslav Sobotka, v. r.

Pavel Kováčik, v. r.

Jeroným Tejc, v. r.

Ondřej Liška, v. r.

Věra Jakubková, v. r.

**Znění měněných ustanovení zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů,
v platném znění, s vyznačením navrhovaných změn**

§ 5

(1) Poslanci nebo senátorovi, který zastupuje stát v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní má stát, jím ovládané právnické osoby, Česká národní banka, nebo všechny tyto osoby společně, podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna.

~~(2) Veřejnému funkcionáři uvedenému v § 2 odst. 1 písm. l) a m), který zastupuje kraj nebo obec v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj nebo obec má podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna.~~

(2) Veřejnému funkcionáři uvedenému v § 2 odst. 1 písm. l) a m), který působí v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj nebo obec nebo jimi ovládaná osoba má podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna.

(3) S funkcí poslance nebo senátora jsou neslučitelné funkce vykonávané v pracovněprávním vztahu nebo ve služebním poměru k České republice, pokud jde o funkce jmenované nebo o funkce, v nichž se při výkonu státní správy rozhoduje,

- a) na ministerstvu nebo na jiném správním úřadu,
- b) na státním zastupitelství nebo soudu,
- c) v bezpečnostních sborech, ozbrojených silách České republiky, Nejvyšším kontrolním úřadu, Kanceláři prezidenta republiky, Kanceláři Poslanecké sněmovny, Kanceláři Senátu, v Pozemkovém fondu České republiky nebo jiných státních fondech a v Kanceláři Veřejného ochránce práv.

§ 9

Oznámení o činnostech

(1) Veřejný funkcionář je povinen přesně, úplně a pravdivě písemně oznámit, že

a) podniká nebo provozuje jinou samostatnou výdělečnou činnost, a předmět, způsob a místo výkonu podnikání nebo této činnosti,

b) je společníkem nebo členem právnické osoby, provozující podnikatelskou činnost (dále jen „podnikající právnická osoba“), a o jakou podnikající právnickou osobu jde (obchodní firma nebo název a sídlo),

c) je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu, členem řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, a o jakou podnikající právnickou osobu jde (obchodní firma nebo název a sídlo),

d) vykonává činnost v pracovněprávním nebo obdobném vztahu nebo ve služebním poměru, nejde-li o vztah nebo poměr, v němž působí jako veřejný funkcionář.

(2) Oznámení podle odstavce 1 je veřejný funkcionář povinen učinit nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku.

(3) Oznámení podle odstavce 1 je o svých činnostech povinen učinit nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku obdobně asistent poslance nebo senátora.

§ 23

(1) Přestupku se dopustí veřejný funkcionář, který

- a) nepodal oznámení o osobním zájmu podle § 8,
- b) nedodržel lhůtu k podání prohlášení podle § 9 až 12 a nepodal jej ani v dodatečné lhůtě,
- c) uvedl zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje v prohlášení podle § 9 až 11 a § 12 odst. 2,
- d) vykonával funkci nebo činnost, kterou tento zákon stanoví jako neslučitelnou s výkonem funkce veřejného funkcionáře,
- e) **nezveřejnil ve stanovené lhůtě pracovní program podle zvláštních předpisů o lobbingu^{9a)} nebo v něm uvedl zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje,**
- f) **vykonává lobbing podle zvláštních předpisů o lobbingu^{9a)},**
- g) **je s lobbistou v pracovním poměru, obdobném pracovněprávním vztahu nebo jiném právním vztahu, na základě kterého by byl povinen postupovat podle pokynů lobbisty, jednat jeho jménem nebo vykonávat jinou činnost pro lobbistu za odměnu pro sebe nebo spřízněnou osobu podle zvláštních předpisů o lobbingu^{9a)},**
- h) **vykonává činnost pro lobbistu za odměnu pro sebe nebo spřízněnou osobu podle zvláštních předpisů o lobbingu nebo přijme nebo si dá zprostředkovat nebo slíbit od lobbisty jakoukoli výhodu, byť i po skončení své funkce, nebo uzavře s lobbistou smlouvu o půjčce, o úvěru nebo obdobný právní vztah, způsobilý zastrít poskytnutí výhody.^{9a)}**

^{9a)} § 9 zákona č. .../2009 Sb., o lobbingu a o změně zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o lobbingu).

(2) Přestupku se dopustí fyzická osoba, která

- a) používá nebo dále zpracovává údaje vedené v registru k jinému účelu než ke zjištění případného střetu zájmů při výkonu funkce veřejného funkcionáře podle § 13 odst. 7,
- b) poruší povinnost mlčenlivosti podle § 14 odst. 3 o skutečnostech, o nichž se dozvěděla z údajů evidovaných v registru, nebo o osobách, které evidenčnímu orgánu sdělily skutečnosti nasvědčující nepravdivosti nebo neúplnosti údajů uvedených v oznámeních evidovaných v registru,
- c) neoprávněně sdělí třetí osobě uživatelské jméno a přístupové heslo k nahlížení do registru v elektronické podobě podle § 13 odst. 4.

Znění měněných ustanovení zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, s vyznačením změn

§ 86

(1) Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku (dále jen „navrhovatel“). Za Senát, vládu a zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku mohou jednat jen jejich členové, kteří byli takovým jednáním zvláště pověřeni. Jde-li o návrh skupiny poslanců, odůvodní ho poslanec, který je jejím členem a kterého tím tato skupina pověří.

(2) Návrh zákona se předkládá písemně a musí obsahovat přesné znění toho, na čem se má Sněmovna usnést. Současně s návrhem zákona se předkládá i stejnopis návrhu zákona na technickém nosiči dat.

(3) Součástí návrhu zákona je důvodová zpráva, která odůvodňuje principy nové právní úpravy. Zhodnotí se v ní platný právní stav a vysvětlí nezbytnost nové úpravy v jejím celku (obecná část) i jednotlivá ustanovení (zvláštní část). Důvodová zpráva obsahuje též předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované úpravy, zejména nároky na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí a zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky. **Pokud se na přípravě návrhu zákona podílely i jiné osoby než navrhovatel, obsahuje důvodová zpráva též seznam těchto osob, který obsahuje jméno a příjmení osoby a obchodní firmu nebo název a právní formu právnických osob, u nichž je osoba zaměstnána, jejichž je společníkem nebo v jejichž orgánech působí.**

(4) Má-li být k zákonu vydán prováděcí předpis, může si organizační výbor vyžádat od navrhovatele jeho návrh. Návrh takového předpisu předloží navrhovatel vždy, má-li nabýt účinnosti současně se zákonem.

(5) Jde-li o návrh novely zákona, návrh se předkládá se zněním platného zákona nebo jeho části, jíž se novelizace týká, s vyznačením navrhovaných změn a doplnění.

(6) Navrhovatel může vzít svůj návrh zákona zpět až do ukončení druhého čtení zákona. Poté může vzít takový návrh zpět jen se souhlasem Sněmovny.

§ 94

(1) Nerozhodla-li Sněmovna podle § 93 odst. 2, že návrh zákona vrací výboru k novému projednání, koná se po obecné rozpravě rozprava podrobná. Sněmovna se v ní může usnést, že projedná některá ustanovení návrhu zákona odděleně. Během podrobné rozpravy se předkládají k návrhu zákona pozměňovací, popřípadě jiné návrhy. **Pozměňovací návrh musí být odůvodněn a musí obsahovat náležitosti návrhu zákona podle § 86 odst. 3, věty čtvrté.**

(2) Pozměňovací návrhy, popřípadě jiné návrhy se dají vytisknout a předseda Sněmovny je zašle neprodleně všem poslancům.

(3) I po podrobné rozpravě může Sněmovna vrátit návrh zákona výboru k novému projednání.

(4) Pokud zazněl ve druhém čtení návrh na zamítnutí návrhu zákona, Sněmovna o něm hlasuje ve třetím čtení po ukončení rozpravy (§ 95 odst. 3).